

KYPR 2010

Obsah:

Kdo, kam, kdy... ale odpověď na otázku proč ještě hledám :-)

Setkávání (Larnaka, Nikósie)

Přeškrtnuté město (Nikósie)

Inter arma silent musae (Hrad sv. Hilariona, Kyrenie)

Kde dávají osli dobrou noc (Karpaš)

Na konci světa (Karpaš, Apostolos Andreas)

Cesta vzhůru, teplota dolů (Troodos)

Jen tři zdi z bílého kamení (Lemessos, Kourion)

Poslední kroky (Hala Sultan Tekkesi, Larnaka)

Malý geografický slovníček

Vzhledem k národnostnímu chaosu, který na Kypru panuje, mají mnohá místa dvě a více jmen (řecké, turecké, případně anglické a české). Vybrala jsem si jedno, celkem namátkou, a převod mezi ostatními variantami uvádím zde:

Nikósie – Lefkosia (Ř) – Lefkoşa (T) – Nicosia (A)

Kyrenie – Girne (T)

Rizokarpaso – Dipkarpaz (T)

Lemessos – Limassol (T)

Tento text byl sepsaný pro pobavení a případnou inspiraci při cestování. Jste proto vítáni ho číst, tisknout, stahovat, používat k podpalování ohně a podobně. Jakékoliv šíření obsahu, ať již webem nebo jinak, vcelku nebo po částech, ale podléhá mému předchozímu souhlasu. Odkazovat na článek je možné na jeho domovskou adresu na webu ocikvideni.cz. Díky.

Kdo, kam, kdy... ale odpověď na otázku proč ještě hledám :-)

Můj kamarád Vítek měl v Turecku strávit na jaře 2010 čtvrt roku na stáži, i usnesla jsem se, že ho tam nemůžu nechat chudáka samotného. Třetím členem miniskupiny se nakonec stal ještě Kája; už jsme spolu jednou Tureckem cestovali, zajímalo mě, jak se s ním bude cestovat dál a taky docela nerada někam jezdím úplně sama...

Drahnou dobu jsme strávili nad volbou cíle. Jasně, jedeme za Vítkem do Turecka... ale my jsme ho s Kájou podstatnou část procestovali už při našem minulém pobytu v roce 2006 (mimochodem taky na stáži). Zbývala nám ještě sice celá východní oblast, ale na hory, provařený Kačkar, bylo ještě brzy, tam bychom zasněžili, a ani na jihovýchodní hranici se nám nedařilo najít vhodnou trasu. Volba padla na Kypr. Zpětně můžu říct, že byla šťastná.

Kypr je, jak asi každý ví, ostrov ve Středozemním moři. Podél severního pobřeží se táhne pás Kyrenijských hor, který směrem na východ vybíhá do dlouhého poloostrova jménem Karpas. V jihozápadní části jsou druhé hory, masiv pohoří Troodos, dosahující do překvapivé výše téměř dva tisíce metrů. Mezi horami se krajina nazývá Mesaoria, je plochá, suchá a zaplněná. Na celém ostrově nejsou žádné vodní toky, které by stály za řеч, a nedostatek sladké vody je významným místním problémem.

Vzhledem ke své poloze má Kypr bohatou minulost. Jako pohostinné a bezpečné útočiště ho využívali postupně Chetité, Řekové, Féničané, Peršané, Řekové, Římané, Arabové, křižáci, Benátčani, Turci a Britové (méně významné skupiny vynechávám). Z výčtu je celkem jasné vidět, že po sobě následující národy byly zhusta nositelé výrazně odlišné kultury; to na ostrově zanechalo charakteristické stopy.

V roce 1960 získal Kypr nezávislost na Británii. V té době žila na ostrově řecká křesťanská většina a turecká muslimská menšina a obě byly přesvědčeny, že by bylo fajn připojit se ke svému přirozeně spřízněnému národu (každá pochopitelně k jinému). Se vznikem samostatného státu byla zavedena pravidla ustanovující podíl řeckého a tureckého obyvatelstva na vládě, ale situace zůstala nestabilní a napjatá. Vyvrcholila prořeckým vládním převratem v roce 1974, následovaným tureckou invazí. Turečtí Kypřané zabrali severní dvě pětiny ostrova, řeckým zůstal zbytek (plus přesvědčení, že mají právo na celý ostrov). Obě části ostrova rozděluje takzvaná Zelená linie, kterou hlídají (kromě obou zúčastněných stran) Spojené národy a jejíž název pochází od toho, že ji v generálním štábu kreslili na mapu zelenou tužkou. Od roku 2003 v ní existují hraniční přechody. A od roku 2004 patří mezi členy EU stát, který nemá kontrolu nad téměř polovinou vlastního území.

Setkávání

Několik dní před plánovaným odletem se nad výpravou objevil velký otazník, tvořený popelem z islandské sopky Eyjafjallajökull. Efektivně se mu podařilo ochromit většinu letecké dopravy v celé Evropě a tím potenciálně ohrozit i náš odjezd. Naštěstí stihnul odfouknout včas. (Aktuální vtip: *Podle mayského kalendáře sopka Eyjafjallajökull utichne, až více než polovina Evropy vysloví její jméno správně.*)

První ze série setkání setkání se tedy odehrálo mezi mnou a Kájou 23. dubna 2010 na pražském letišti. Pokračující modernizace nám připravila hlavolam v podobě samoobslužného odbavení, ale s podporou místní paní z Lufthansy jsme prošli (moc velkou úsporu zaměstnanců ty mašinky asi nezařídí). Pak nás ještě přepadla reklamní paní s nabídkou zákaznických slev. Přijali jsme – až po návratu jsem zjistila, na jaké všechny společnosti se nabídka nevztahuje :-). Moje stálá obava z nadlimitní váhy batohů tentokrát měla pohov – batohy jsme hodlali nést na zádech a to nejde s nadlimitem dobře dohromady. Let už probíhal bez problémů, většinu času zabralo čekání v Mnichově = dlouhá otrava. Nakonec se ve tmě pod letadlem objevila světélka a když už to vypadalo, že letíme do Asie, se letadlo otočilo o 360° a přistálo.

/ Vítek měl mezitím cestu mnohem zajímavější. Na Kypr chtěl původně přejet trajektem, ale trajektů ubývá a mimo sezónu moc nejezdí. Tak za podpory svých tureckých přátel sháněl, hledal a nakonec musel na poslední chvíli měnit plány a letěl taky letadlem, jen z Turecka a proto na jiné letiště./

Larnaka nás přivítala vůní bujících verben.

Situaci první pojmenoval Kája: „Tak a co teď?“ Byly totiž asi dvě ráno.

Můj cestovatelský optimismus tvrdil, že přece musí být možné někam zalézt a dospát do rána. Realisticky bych ten plácek pár metrů od plotu letištní plochy nehodnotila jako nějak skvělé řešení, ale funkční to nakonec bylo.

První kulturní šok mě postihl při nastupování do autobusu do Nikósie. Návyky zaryté někde hluboko v člověku mě hnaly k jeho pravé straně, kde se ale žádné dveře nevyskytovaly, protože se na Kypru jezdí vlevo :-). Neodnaučila jsem se to vlastně za celou dobu, jen jsem se, když byly okolnosti příznivé, zastavila včas.

Autobus zastavil na zaprášeném parkovišti na předměstí Nikósie.

„Prosím vás, kterým směrem je centrum?“

„Chcete do centra? Táhle je taxikář, ten vás vezme.“

„My to dojdeme, kudy máme jít?“

„To je hrozně daleko, aspoň osm kilometrů,“

„A kterou je to cestou?“

„To nenajdete, to je hrozně složité,“

... čímž se opět jednou potvrdilo, že turismus je zdroj blahobytu ostrova – nikdo mě nepřesvědčí, že si tímto způsobem autobusáci s taxikáři neoptimalizují příjmy. My jsme přispět odmítli a vydali se pěšky. Aspoň byl od „autobusového nádraží“ výhled na deklaraci turectví v severních horách.

Nikósie není velká, takže procházka do centra byla jen tak půlhodinová. Bludištěm jsme s pomocí strýčka Lonely Planet (dále LP) dobloudili k přechodu Ledra, kde je možné překročit Zelenou linii do turecké části ostrova. Přechod samotný je úzká ulička, na jedné straně hlídají Řekové, na druhé Turci. Do oblasti zakázaného vstupu z ní není vidět, nesmí se tam fotografovat a cítila jsem určitou opatrnost a napětí. Řekové odcházející nekontrolují, Turkům jsme vyplnili

víza (na papíře, ne do pasu, jinak by nás možná nepustili zpátky), sedli si na obrubník a ohlásili se Vítovi.

- CEKAME NA PRECHODU LEDRA.
- JA TAKY, KDE JSTE?

No jasně, Vítovi se podařilo naletět na záludnost Kypřanů – LP na ni upozorňuje, ale Vítek tohoto vševědoucího kamaráda bohužel nečetl. V Nikosii jsou přechody dva, ale jmenují se skoro stejně a on na nás čekal na tom druhém, Ledra Palace, tedy o kilometr jinde (vzdušnou čarou, ulicemi samozřejmě dál). Ještě že žijeme v době mobilních telefonů.

Konečně jsme tedy byli pohromadě. Teď bylo ještě potřeba složit hlavu. Neocenitelný LP žádné ubytovací místo v turecké části nenabízel, takže i když jsme museli uznat, že na Vítkově argumentování nižší cenou je mnoho pravdy, chyběl nám prostě směr a cíl. Takže zpět do Řecka. Na celnici nám znovu orazítkovali před chvilkou vydaný papír. A jak tak procházíme mezicelní uličkou, slyšíme povědomá slova – hele, taky Češi!

„Ahoj, kam míříte?“ navazujeme rozhovor.

„Na letiště, jedeme domů,“

„Odsud? Vy jste spali v turecké části?“

„Jo, je tam takový hotýlek, hned u Kyrenijské brány, Osman House. Docela v pohodě,“
Nová porada, svolaná na místě, trvala asi dvacet vteřin. A v zápětí jsme si pod nepřívětivými pohledy celníků nechávali razítkovat papír potřetí...

Přeškrtnuté město

Za první charakteristický rys vděčí Nikósie Benátčanům – tito pilní stavitelé hradeb nelenili a obehnali město kruhovou zdí s jedenácti bastiony. Hradba stojí dodnes a stále výrazně určuje ráz centra, třebaže osídlení se samozřejmě již dávno přelilo i do okolí.

Druhý charakteristický rys je mnohem novější. Téměř přesně napříč středem města prochází Zelená linie a dělí ho na jižní řeckou a severní tureckou část. Je jako mávnutí kouzelným proutkem, nebo spíš kouzelnou sekerou. Hranice totiž nevede podle žádných význačných prvků, ale protíná město zcela neorganicky. Mnoho ulic na obou stranách hranice končí betonovou zdí s žiletkovým drátem, což cizince nečekaně zastaví po zahnutí za zcela obyčejný roh. Jinde se ulice dostala do zakázané zóny po délce a tak tam asi už navěky bude viset prádlo na balkónech domů, ke kterým se nikdo nesmí přiblížit.

Připadalo mi to zvláštní, takové nepřirozené – ani ne linie samotná, jako to, že ji obyvatelstvo nebere jako nic zvláštního. Mně, cizinci, by připadalo přiměřené se k téhle ráně chovat tak jako k dějišti katastrofy – opatrně obcházet a tvářit se vážně. Místní nic takového samozřejmě ani nenapadne a mají pochopitelně pravdu, protože tvářit se vážně celé roky je těžko možné. Vítejte v Nikósii, městě, ve kterém železná opona není minulostí, ale aktuální životní realitou.

Naše cesta začala ve skutečnosti značně prozaicky a to snahou se najít. Následovala kulturní část, historie nechala v Nikósii dost turisticky využitelných pozůstatků – některé z nich dost bizarní, jak se na nich postupně podepisovaly různé epochy.

Büyük Han je předchůdce moderních velkohotelů – velký karavanseraj se skládá z mnoha malých místností se dveřmi do centrálního dvora a z minimešitky uprostřed. Dnes se v pokojíčkách prodávají suvenýry – vkusně, nutno říci, a koneckonců to odpovídá i původnímu obchodnickému duchu místa.

Mešita Selimiye vznikla ve skutečnosti jako katolická gotická katedrála. Při přestavbě na mešitu to Osmanům trochu zkomplikovalo život. Za prvé, věže patrně nebyly prioritou stavitelů (nebo možná spadly při nějakém zemětřesení), zato byly každopádně nutné pro mešitu a tak je Osmané dostavěli – akorát že teď trčí z původní elegantní a vzcné stavby trochu jako špendlík z motýla. Za druhé nikdo nepomyslel na to, aby katedrálu orientoval k Mekce, mihráb je proto umístěn poněkud nesouladně s architektonickým vyzněním a podlaha je šišatě pruhovaná (vzory na kobercích pomáhají věřícím se nasměrovat). Je to nicméně pozoruhodné místo, rozhodně doporučuji.

Hned vedle mešity je Belediye Pazar neboli tržiště. Vnikli jsme tam už když skoro zavírali a snad díky tomu jsme zjistili, že zadní část budovy končí v zakázané zóně. Bylo to první místo, kde jsme se odvážili tuto oblast fotografovat. No a kromě toho se tam dobře nakupovalo. Odehrálo se tam moje první setkání s yeni

dünyou, ovocem, které zejména Vitek velmi vyhledával, kupoval, trhal ze stromů a pokud neviděl delší dobu žádný yenidoğru, byl celý nesvůj :-)

Kostel Phaneromeni (v řecké části, po obdržení dalších razítek) jsme tolik obdivovat nemohli, protože v něm zrovna byla svatba.

Ale i mimo tyto hlavní lokality je centrum Nikósie příjemné a specifické. Uličky jsou malé a klikaté, plné zákoutí, domy nejrůznější, od paláců po chatrče, tempo poklidné. Vlastně mi nejspíš připadalo jako město o hodně menší. Hradby zadržují velkou část ruchu venku, brání město stejně, jako před lety proti vojskům. Jen se do toho plete ten ostnatý drát...

Inter arma silent musae

Další den jsme měli v plánu skočit rovnýma nohama mezi křížáky – navštívit hrad svatého Hilariona a zbytky kláštera Bellapais – a při té příležitosti se trochu projít Kyrenijskými horami. Jak to tak bývá, nakonec dopadlo všechno trochu jinak.

Zkušenosti z Turecka nás vedly k důvěře v systém dolmušů, krajně flexibilní minibusové dopravy – a důvěra byla oprávněná, protože jen jsme vyšli na hlavní silnici okolo Kyrenijské brány, už jsme jeli. Vyhodit jsme se nechali v průsmyku Kyrenijských hor; věděli jsme, že odtamtud je k hradu jen několik kilometrů po jejich hřebeni. Ráno už bylo pěkně teplé, ale od moře foukalo, jak jsme začali v serpentínách stoupat do kopců, šlo se hezky, sem-tam projelo nějaké auto, výhled na hřeben rušil jen plot nedaleké vojenské základny. Od poslední zatáčky... „Stůjte!“

Na naše překvapené pohledy doplnil voják, co stál na stráži před bránou základny, že po silnici se nesmí chodit pěšky, je možné ji jen projet autem. Logika tohoto příkazu nám úplně jasná nebyla, ale měl v ruce samopal a tak jsme se s ním nehádali. Nedalo se dělat nic jiného, než se poslušně otočit a vyrazit zpátky. Ale přece jen se nám nechtělo jen tak vzdát a jistá šance tu byla... Už třetí auto nás vzalo na stopa a okolo základny nás provedlo.

Hrad sv. Hilariona prý inspiroval Disneye při vytváření hradu ve Sněhurce. Schválně jsem se kvůli tomu na pohádku podívala a musím říct, že zejména pohled z dálky nedělá... řekněme... úplně stejný dojem. Otevřeně řečeno, v realitě se hrad od skalnaté stráni nejlíp pozná podle toho, že pod strání se neprodávají suvenýry. Na detailech se ale inspirace poznat dala. Hrad je nesmírně členitý a rozložený po mnoha výškových úrovních hřebene, zachováno zůstalo mnoho zaklenutých místností a průchodů, jinde se stavby rozpadly a na hromadách

kamení za staletí vyrostly mohutné cypřiše. Nejvyšší část hradu, původně určená pro ubytování a potěšení panovníka, v sobě ještě stále nese půvab a klid, vane tu příjemný větřík a v neposlední řadě jsou odsud krásné výhledy, tedy dostatečná odměna za vyšlapání desítek schodů.

„Co myslíte, co by ten voják dělal, kdybychom k němu přišli pěšky z druhé strany?“

No, radši jsme to nezkoušeli a zase se spolehli na stopování. Za chvíli jsme stáli opět v průsmyku a vykročili podél hřebene na druhou stranu. Toto místo je patrně významná místní výletní lokalita, takže jsme vyráželi obklopení piknikujícími Kypřany. Mezi olivovníky otcové rodu vyráběli dýmavé ohničky, matky je doplňovaly lákavou vůní pečeného masa a děti pobíhaly okolo. Piknikoviště končilo v něčem, co se směle dalo nazvat les, a za první

zatáčkou... Ne, už zase! Povědomá cedule vojenského prostoru, závora přes cestu a voják se samopalem. A tím skončily naše plány na prohlídku kláštera Bellapais. Museli jsme se hanebně vzdát a stopnout dolmuš aspoň do Kyrenie. Na cestu nám ze základny mávala socha vojáka a turecko-kyperské vlajkoví.

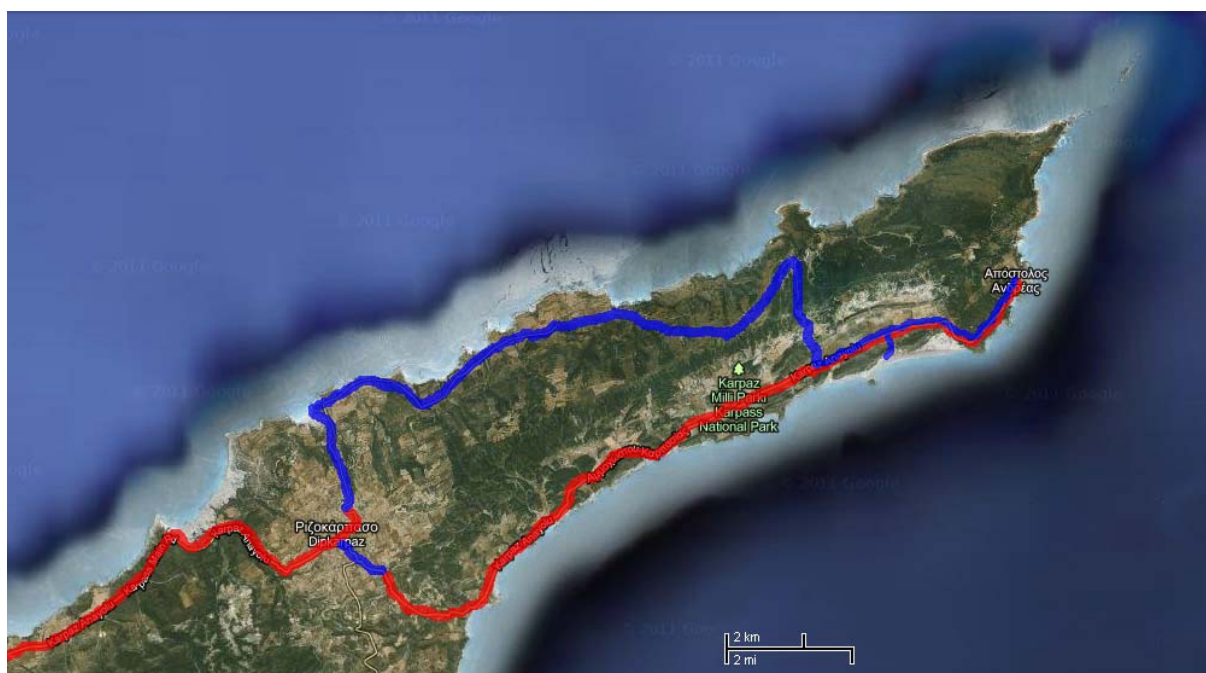
Kyrenie má, podobně jako Nikósie, malé hezké centrum, v tomto případě orientované okolo přístavu. Jakožto významný opěrný bod jej chránil obrovský hrad, který jsme definovali jako první postupný cíl. Mohutnou zdí, propletenou chodbami, jsme prolezli na velikánské vnitřní nádvoří a já jsem si vyhlásila přestávku, zatímco kluci vyrazili na hradby. Můj postup se neukázal jako úplně prozíravý, protože když jsem se nakonec rozhoupala

k akci, nestihla jsem projít zdaleka celý prostor, než na nás začal správce chrastit klíčkama. Na kostel sv. Jiří, také vestavěný dovnitř do hradeb, jsem stihla mrknout jen díky bleskovému úniku z jeho pozorného dohledu.

Ale jinak jsme na přestávku nejspíš už byli zralí všichni. Chvilí jsme ještě posedávali u blízké mešity a pak jsme jeli „domů“ do Nikósie. V hospůdce naproti hostelu už nás dobře znali.

Kde dávají osli dobrou noc

Celý Kypr naštěstí není moc velký – je vlastně o dost menší než Čechy, takže jsme si mohli dovolit zajet i do zapadlých koutů, nebo alespoň do jednoho zapadlého koutu. Dobře polovina následujícího dne proto probíhala ve znamení dálkového přesunu přes Famagustu na poloostrov Karpas. Zahrnovalo to obvyklé cestovatelské radosti – dvojí hledání místa odjezdu miniautobusků, dvojí čekání na odjezd, dvojí sledování, jestli a kdy už tam budeme. Nudná nekonečná pole Mesaorie vystřídal v okolí Famagusty stejně nudné a nekonečné plantáže dovolenkových rezidencí (nevím, jestli je strašnější představa, že je to tu během sezóny opuštěné nebo že je tu plno), pak začala být krajina divočejší a zanedbanější a nakonec jsme dojeli na konečnou, do Rizokarpassa, vesnice přibližně uprostřed poloostrova. Chtěli jsme podél moře dojít co nejdál a vybrali jsme si k tomu to pobřeží, po kterém nevedla silnice, tedy severní.

Stejně jako bylo okolí exotické pro nás, byli jsme my batůžkáři exotičtí pro místní holčičku, co šla s bráškou ze školy. Pokoušela se s námi domluvit svou lámanou angličtinou a naší lámanou turečtinou, nejlépe však byly srozumitelné kyticky, co pro nás vyrobila z plevele u cesty.

Konečně jsme dorazili k moři, tedy tam, kde má správný turista být na Kypru především. Tady tedy naštěstí žádní turisté nebyli – chtělo se mi zvolat „Konečně!“, protože cestování zalidněnými krajinami vydržím jen omezenou dobu. Uvažovali jsme, že se vykoupeme, ale pláž byla plná dříví a odpadků. Tak jsme místo toho honili kraby, tak dokonale zbarvením přizpůsobené písku, že vypadali jako průhlední, obdivovali písečné orchideje a ještěrky (a aby si na své přišel i materialismus, naobědvali jsme se).

Posledním obydleným místem široko daleko je Ayios Philon, hotel a ruiny kostela, s mozaikovou podlahou z různobarevných kamenů. Byl tu stejný klid jako na pláži. Pohostinní lidé z hotelu nám napustili pitnou vodu, jen já jsem zamatkovala a odmítla, protože mi přišlo nezdvořilé jim vyčerpávat zásoby, které musejí sami dovážet. Později jsem si za to nadávala do hospodářských zvířat.

Moře nás zlávalo až o kousek dál, skály nám tam připravily téměř dokonalý bazén: z úrovně hladiny klesaly kolmo do hloubky, jen na jednom místě tvořily schody. Na skalní plošině rostly zvláštní rostliny – nejdřív jsem si myslela, že jsou prosolené, pak že musejí být rosolovité a nejlépe žahavé, ale nebyly ani to, ani ono a bílé zbarvení byl evidentně jejich normální stav.

A pak začala poklidná slunečná cesta, stále mezi zanedbanými poli a asfodely, olivovníky a rohovníky, skalami a mořem. Vlastně jediným problémem byl trvalý nedostatek vody, v horkém a větrném prostředí bychom bez problémů vypili o hodně víc, než jsme byli schopni nést s sebou. Je ale zajímavé, že mě to v tu chvíli nijak zvlášť neznepokojovalo. Prostě cesta vytržená z času.

Přespali jsme u Afendriky, dalších kostelních zřícenin, na konci vozové cesty. Od té doby jsme potkali jen Angličany v teréňáku a místního člověka orajícího s oslem. Mně se zato podařilo na světlocitlivou vrstvu ulovit divokého osla a co víc, sýčka, co si poklidně lovil z jednoho z rohovníků a nebál se, ani když jsem přišla úplně blízko.

Nakonec jsme poloostrov přešli napříč (Kája: „Tady to vypadá úplně jako v severní Arizoně,“) a po dlouhé rovné silnici došli ke Zlaté pláži. Mysleli jsme si tedy, že už jsme o hodně dál, ale aspoň jsme mohli dokoupit vodu (byla předražena jen asi dvojnásobně, to bylo lepší, než jsme čekali) a osvěžit se v moři. No a pak nám vyšlo štěstí na stop, takže jsme se do kláštera Apostolos Andreas dostali rychle a pohodlně. V podmínkách Karpase by se dalo říct – vítejte zpátky v civilizaci.

Na konci světa

Při rozdělení Kypru se velmi vtipně podařilo nechat významné náboženské lokality obou bojujících stran na území obsazeném stranou druhou – v případě křesťanů je touto lokalitou právě klášter Apostolos Andreas. Dokonce i během let tvrdé restrikce povolovaly turecké úřady, aby sem během nejvýznamnějších svátků řečtí Kypřané přijížděli jako poutníci.

Tato informace nás ovšem příliš nepřipravila na to, co jsme uviděli, ba spíše naopak. Nejvýstižnější slovo, které mě napadlo, je bezútěšnost.

Klášteří budovy obklopují středové prostranství ze tří stran. Zčásti jsou to cely pro poutníky; některé jsou pozotvínané a jsou v nich poházené odpadky. Vůbec všude jsou poházené odpadky. Z moře fouká neustálý vítr a víří prach. Poslední stranu areálu tvoří stánky se suvenýry. Na všech je zboží překryté plachtami, prodavačů je jen

několik, takže ty ostatní stánky takhle evidentně zůstávají dlouhodobě. Žádná budova nepadá, ale žádná není ani v dobrém stavu – kov je rezavý, lak oprýskaný, omítka popraskaná. Na verandě se vyvalují kočky, které tu někdo krmí; jsou rozdrbané a špinavé.

Kromě nás je tu ještě několik dalších turistů. Okouníme a zevlujeme okolo. Starší jeptiška mi slíbila, že nám otevře kostel – nakonec ho otevřel jiný mnich, když ho o to někdo podruhé poprosil. Nemám dost s čím porovnávat, viděla jsem jen několik pravoslavných kostelů, ale nezdá se mi, že by se interiér kostela příliš lišil od ostatních. Opouštíme klášter – alespoň v mém případě – s rozporuplnými pocity.

Neměli jsme tentokrát štěstí na stopa – došli jsme až zpátky ke Zlaté pláži, než nás vzal mladík s džípem. Nechali jsme se vysadit na kraji Rizokarpassa. „Nechtěl bych to jít celé pěšky,“ prohlásil Kája a já s ním ze srdce souhlasila – i na auto té krajiny okolo bylo až moc.

Na přenocování jsme vylezli na plochý kopec hned za vsí. Rozdělal jsem oheň (poté, co jsme se pečlivě přesvědčili, že metr okolo není nic, co by eventuálně bylo ochotné hořet),

vařili večeri a dívali se na měsíc, jak se zrcadlí na hladině moře.

„To je krásný, už je to hrozně dlouho, co jsem naposled takhle seděl u ohně,“ konstatoval Kája.

„Tvrdá romantika,“ souhlasil Vítek.

Já jsem ke své hanbě musela přiznat, že jsem si té krásy do té doby vůbec nevšimla. Asi cestuju moc často, když mi takové věci unikají, a na téhle cestě jsem byla napjatá a unavená víc než obvykle. Byla jsem moc ráda, že mi připomněli, že oheň není jen prostředek k vaření večere a měsíc jen způsob jak se potmě nepřerazit – zkrátka že je důležité nepřestávat žasnout.

Cesta vzhůru, teploty dolů

/ Poznámka z expedičního deníku: u moře je vzduch tak vlhký, že rosa padá i za větru. Při spaní pod širákem je vhodné udělat potřebná opatření. /

Omezený počet přechodů Zelené linie spolu s jejich polohou je jasným důvodem k tomu, proč všude jezdit přes Nikosii, takže jsme další den před polednem stáli opět jednou na hraničním přechodu Ledra. Problémy se tentokrát objevily na řecké straně.

„Pojďte sem!“

„Kdo, my?“

„Ano, vy, co máte v těch batozích?“

„???“

„Ukažte je, máte tam nějaké jídlo?“

„No, máme... chleba, ovoce, konzervy...“

(Těsně před přechodem jsme byli nakupovat.)

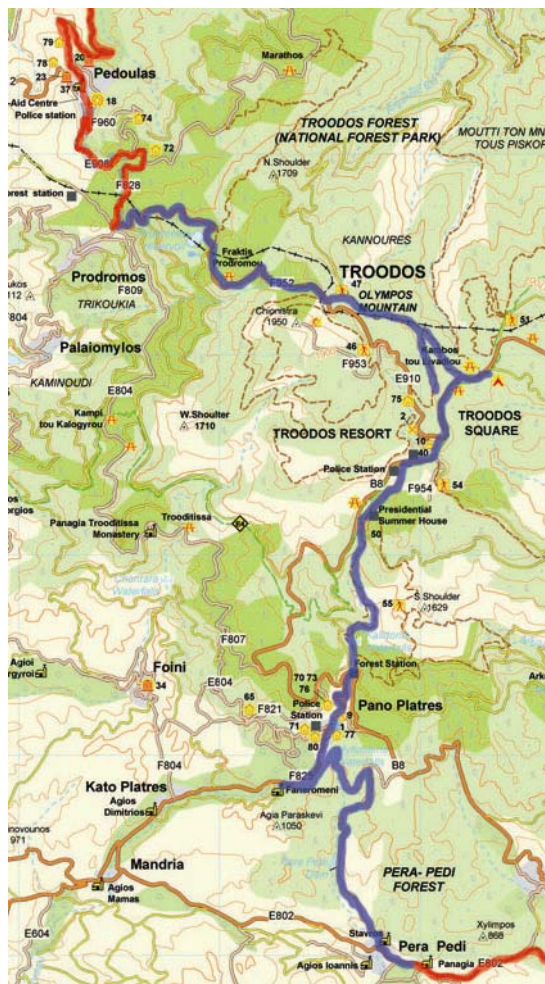
„Co je tohle, sýr? Víte, že ten přenášet nesmíte?“

„Nevíme, tak co s ním máme teď dělat?“

„Tak prosím vás, příště nic podobného přes hranici nenoste, ano? Můžete jít.“

Ta dobrá žena nejspíš měla na smysluplnost zabavování krabičky taveňáku stejný názor jako my.

Měli jsme kliku a tak nám jel autobus na Troodos hned vzápětí. Šplhal se do hor tak usilovně, že jsem se bála, aby se mu z těch serpentín nezatočila hlava. Vystoupili jsme na konečné, ve vesnici Prodomos, a začali na sebe natahovat další oblečení, protože jsme se

z léta rázem přenesli do předjaří. Byli jsme téměř nejvýše, kam jsme mohli hromadně dojet, a začali jsme stoupat ještě dál.

Ocitli jsme se v krajině černých stromů a rudých kamenů. Země (vesměs v podobě strmých svahů) byla holá, bez stébla trávy, a po ní byly řidce rozesté tlusté nízké cypřiše, pokroucené náročným bojem o život. Po úbočích se válela mlha; potrhanými místy jí prosvítalo prudké slunce.

Po silnici jsme dostoupali až pod Olympos, co se správně jmenuje Chionistra. Nahoru jsme nelezli: výhled nula, únava velká, doba pozdní a vojenský radar dřepící nahoře stejně nesliboval žádnou romantiku. Foto jsme proto pořídili pouze podvrcholové a zamířili do kempu, který inzerovala

naše mapa. Místní turistické značení má do dokonalosti dosti daleko a kombinace s nepozorností a únavou způsobila, že jsme ztratili nejen cestu, ale i Káju, který si tu první ztrátu jako jediný uvědomil. Nakonec jsme nějak dobloudili k místu, kde měl být kemp, ale vidět byla jen vojenská základna. Na dotaz nám voják na stráži s podivným pohledem ukázal přes silnici.

Zkraťme to – ano, tam byl kemp. Nebyl v něm ale vůbec nikdo. Dost mě to vyděsilo – lidi mi nescházeli, ale hrozba hledání vody potmě na vyprahlém Kypru začínala dostávat nepříjemně reálné obrysy. Nějaký ochránce nebohých poutníků se nad námi ale slitoval: jeden záchod s umyvadlem nechal kempař otevřený, čímž se naše táboření stalo kromě legálního také realizovatelným. Vlastně to dopadlo tak dobře, jak jsme si jen mohli přát. Měsíc tentokrát stoupal na oblohu za horskou borovicí a oheň v chladném vzduchu příjemně hřál.

V noci nám pak jeho teplo docela chybělo – aspoň já jsem docela pěkně vykosila. Ráno ale svítilo sluníčko, tak jsme se po ještěřčím způsobu rozvalovali a nahřívali na provozní teplotu. Když jsme se konečně odhodlali pokračovat, přešli jsme přes horské středisko Troodos a začali klesat po Kaledonské stezce.

Stezka vede podél jednoho z mála vodních toků na Kypru, který nevysychá ani přes léto (je široký asi metr). Prostředí v údolí se opět zcela liší od toho, kterým jsme procházeli předtím – je tu stínno, listnaté stromy s kmeny porostlými břečťanem, ozývá se víc zvuků. Občas míváme oblasti porostlé zvláštními keři; je to spousta holých, skoro stejných kmenů s kolektivní listnatou vrstvou nahoře. Údolí má poměrně prudký sklon, potok proto na různých skalních hranách tvoří peřeje a vodopády. Ten největší, Kaledonský, vidíme až ke konci stezky, u něj už je docela živý turistický ruch.

To už jsme skoro v Pano Platres a tam vyvstává otázka, co dál. Zjistili jsme, že s autobusy pro ten den už nemůžeme počítat a navíc není jaksí jasné, co bychom si s ušetřeným časem počali. Zatím jsme ale mívají všechny místní kostely a kláštery, tak jsme se rozhodli, že to zkusíme napravit. Prošli jsme vesnicí až k místnímu kostelu, také značenému v mapě; ne že by na něm bylo něco špatného, ale jestli byly ty ostatní podobné, tak jsme dobře udělali, že jsme radši zvolili vrcholovou trasu (dívali jsme se ještě později po jiných značených kostelech a ty jsme vůbec nenašli...). A pak jsme prostě šli dál. Stezka nás zavedla k bezkonkurenčně největšímu a nejkrásnějšímu vodopádu, co jsme za celou dobu viděli, vodopádu Myllomeris. Podařilo se nám projít na lesní silničku a klesali jsme po ní, teď už po úbočí, zalesněném údolím. Zase jsme se rozhlíželi po místě na přespání, teď hlavně s požadavkem, aby bylo vodorovné – zachránila nás slepá odbočka, která tvořila hodný kus nad silnicí zcela ideální plošinu. Zítra už jen dojdeme pár kilometrů po asfaltce do Pera Pedi na autobus. Nemyslím, že bych si tu v horách užila stejně dobře i ve vrcholném létě, davy turistů představují zlou hrozbu. Teď to ale byla poklidná cesta, lesy, skály a údolí, táboření u ohňů... a hrozící problémy dobře dopadly :-)

Jen tři zdi z bílého kamení

Z hor jsme sjeli po klikaté asfaltce do poslední zastávky na cestě, do Lemessosu. Autobus je multifunkční a po cestě vybírá a rozdává poštu :-)

V Lemessosu jsme se jako první pustili do řešení existenčních otázek: ubytování (hostel podle LP) a jídlo. Byla jsem mrzutá a asi taky docela protivná (rozhodně aspoň sobě); při zpětném pohledu za to mohla asi únava z cesty spolu s pocitem přetížení, a snad taky nějaké interpersonální problémy. Zkrátka pravá chvíle na trochu odpočinkových aktivit.

Kromě města samotného byla na této zastávce v plánu prohlídka Kourionu, prý nejhezčích antických ruin na ostrově. Je to kus z ruky, limitovaly nás proto příjezdy a odjezdy minibusu, pro tentokrát jsme se ale chovali jako správní turisté a na ty jsou minibusáci správně nastavení.

Kourionské rozvaliny se rozkládají nad mořem na plochem temeni kopce; samy o sobě jsou rovinaté, ale jsou tu krásné výhledy na pobřeží. Zbytky staveb jsou hodně „rovinné“, jak se koneckonců dá od vykopávek očekávat, zbytků zdí, sloupů a podobně je jen minimum, ale moc to nevadí – nejhezčí tu jsou totiž mozaiky, které zdobí podlahy domů. Největší z nich jsou vlastně základy celého paláce, který měl vyložené podlahy i v místnosti pro žebráky.

Ruiny jsme prošli, ale spíš jen tak odpočinkově, den před koncem cesty jsme neměli už tu energii jako na začátku. I ve městě jsme celkem dlouho posedávali po nábřeží a dívali na obří lodě, jak čekají před přístavem.

Ještě nám ale chyběl jeden bod programu a ten se na poslední večer hodil zcela ideálně – pravá místní večeře. Zkusili jsme najít

nějakou zapadlejší hospůdku, tedy vyhnout se největším turistolapům, a docela to vyšlo. Dali jsme si meze, ohromnou spoustu malinkatých porcí, napočítali jsme jich určitě dvacet.

Takové jídlo má navíc tu výhodu, že si při něm člověk může dát to, na co se právě cítí – ochutnala jsem tedy například šneka a kalamáry a naopak jsem nabídla k rozebrání svůj podíl vinných listů. Ale stejně jsme zdaleka všechno nedojedli, to bychom museli prasknout.

Poslední kroky

A opět jsme jednou hledali autobusové nádraží. První, kdo nás směřoval, byli lidé v hostelu. Jako podklad použili mapičku centra města z LP.

„Půjdete tady po té ulici pořád dál až k dálnici. A opravdu si nechcete radši vzít taxík?“

Po kilometru už jsme začali být nejistí.

„Pořád tady tím směrem...“ stále odpovídali dotazovaní chodci. Pak už mezi domy začaly být vidět divoké kopce, objevila se dálnice a s ní i autobus.

Na letišti v Larnace jsme se rozloučili s Vítkem, který potřeboval přejít na letiště na tureckou stranu a proto si jel pro další hraniční razítko do Nikósie. My, co jsme už jen čekali až na

noční let, jsme si ještě doplnili druhou polovinu místních prohozených náboženských lokalit. Nedaleko letiště totiž stojí mešita Hala Sultan Tekkesi, významné islámské poutní místo, kde si při pádu z osla srazila vaz Mohamedova kojná. Na rozdíl od Apostolos Andreas je komplex staveb opravený a prakticky pustý; potkali jsme tam jen tři muslimy s velikými turbany, jak se modlí. Prošli jsme se pak ještě po břehu jezera, honili se se stádem koz a při západu Slunce se vrátili na letiště.

Počasí nám na rozloučenou připravilo nečekaný zážitek – bouřku na suchém Kypru (nutno přiznat, že to taky moc nepřeháněla).

No a to byl v podstatě konec cesty, protože během letu se naštěstí nic zajímavého nepříhodilo, jen byl, jako vždycky, zdlouhavý. Tak ahoj a kam vyrazíme příště?

